

עין משפט ונר מצוה

א נטוש"ע י"ד סימן נח סעיף ב':

צב ב מיי"פ פ"ח מהלכות מאכלות אסורות

הלכה א והלכה א סגם לאזין קלט:

צב ג מיי"פ פ"ג מהלכות אבות הטומאה הלכה א:

צבה ד מיי"פ פ"ד מהלכות מאכלות אסורות הלכה יח ופ"ח הלכה א:

תורה אור השלם

- נבילה וטרפה לא יאכל לטמאה בה אני יי; ויקרא כב ח וכל בהמה מפרסת פרסה וְשִׁטְעַת שִׁטְעַת שְׁנֵי פְרוֹת מַעֲלֵת גֵּרָה בְּבִהְמָה אֹתָהּ תֹאכַל: דברים יד ו

רבינו גרשום

אפי' לא קדם וסילקו כלומר אפי' לא קדם וסילקו אם אינו נוהן טעם בחתיכות וברוב הוה מין ומינו ודבר אחר רוטב זהו דבר אחר ושאינו חל על איסור כלומר אם אינו נוהן טעם ברוטב: וסבר ר' יהודה איסור חל על איסור כלומר איסור (טומאה גיד) חל על איסור (גיד) [טומאה] כלומר שמתחילה נאסר גיד הנשה ולבסוף נאסרה להם בסיני בהמה טמאה ואח"כ איסור בהמה טמאה חל על איסור גיד. דיקא נמי דקתני והלא מבני יעקב נאסר גיד הנשה כו' כלומר דמשום חומרא דאיסורו נוהג בבני נח חייל איסור טומאה:

ק:

דאיכא למאן דאמר אפילו נפל שם קיתון של מים לבסוף רואין ההיתר כאילו אינו ושאר מים רבים עליו ומצטלין אותו ולא אמר שיין עצמו של היתר נעשה איסור ליחשב כאילו הוא יין נסך וינטרך מן המים כדי לבטל כל היין ומיהו י"ל דהתם מיירי כגון שלא היה

שם יין נסך כדי לינון טעם בשל היתר שצבור ולא נאסר אלא ע"י כל שהוא וכיון דלא הוי אלא משהו לא אמרינן חתיכה עצמה נעשת נבלה כדפרישית לעיל אע"ג דלא דמי דלעיל לא אמרינן אלא לענין שלא תאסור האחרות אבל היא עצמה נאסרה צמשהו וכיון שנאסרה אסורה לעולם למ"ד (לקמן דף קה). אפשר לטוחטו אסור ומ"מ יש לומר דההוא דשרי בעי' ו(א)אפילו נפלו המים לבסוף * יסבור אפשר לטוחטו מותר והיה ממיר כמו כן חתיכה עצמה ומדקאמר התם נפל חמרא דמתירא צנו מיא דאיסורא צנ"ט וכי ליכא נ"ט שרי אין ראייה לפירושו דאיכא למימר דאירי כגון שנפל כל ההיתר צבת אחת שנמצטל לאלתר האיסור אבל אם לא נפל צבת אחת ראשון ראשון נעשה איסור (א) ועושה יין נסך לאסור הצא אחריו כדפירש' צפרק כיסוי הדס (נעיל פו. י) ולפי פירוש רבינו אפרים ודאי ניוח מה שזה הכתוב להגעיל כלי מדין דהשתא יורה גדולה שאי אפשר להגעיל בתוך כלי אחר היכי משתריא הא אין צמים ס' לבטל האיסור ואי שיחזור ומגעילה צשניה והלא המים הראשונים נעשו נבלה וחוזרין ואוסרין ואי לא משערין אלא צאיסור עצמו ניוח דזה אין לומר דכשאין צת יומא מגעילין אותה דהא לא אסרה תורה אלא קדרה צת יומא ואין ראייה גמורה מכאן דאיכא למימר דלא אמרה תורה להגעיל אלא כלים קטנים בתוך כלי גדול שיהיה צמים ששים כדי לבטל האיסור וכתב רבינו יהודה דנראה לר"י להחמיר בדבר כיון דאין ראייה ברורה: הו"י מין ומינו ודבר אחר בו'. אומר רשצ"ם דכמו שזריך שיהיה צרוטב כדי לבטל החתיכה דאיסור כן לריך נמי שיהיה ס' צחתיכה של היתר לבטל מן הרוטב כשיעור צ' החתיכות דמכיון שנבלע הרוטב צחתיכת האיסור נעשה נבלה וכשנפלט אחרי כן ממנה אסר שאר הרוטב מפני שהוא מינו דהכי אמרינן

צפרק כל הצער (לקמן דף קה). גבי כזית צצר שנפל לתוך יורה של חלב אמר רב צצר אסור חלב מותר ואי אמרת אפשר לטוחטו אסור אמאי חלב מותר חלב נבלה היא פירוש דחלב שנבלע צצצר נעשה נבלה וכשנפלט אחי"ר אסר כל החלב מפני שהוא מינו:

סַלֵּךְ את מינו במי שאינו ואת שאינו מינו רבה עז"י ומבבא"ו. הקשה רבינו אפרים דאמר צפרק הלוקח צהמה (בפריות כב.) הלוקח ירר של ע"ה משיקין צמים וטבור אי רוצא מים טהר להו צהשקה ואי רוצא ירר (ו) לאו בר קיבולי טומאה הוא והנך מיעוטא דמים בטלי צרובא וקאמר לא שנו אלא לבטל צו פיתו אבל לקדרה מנא מין את מינו ונייעור והשתא היאך נייעור אמאי לא קאמר סלק את מינו כמי שאינו ושאינו מינו דהיינו הציר רבה על מים טמאים ומצטלין לעולם הציר שהוא רוב מצטל אותם מים הטמאים וי"ל דלא דמי דהכא אין מינו נאסר אלא מכח האיסור שנעצרב צו ואי אפשר להצדילו ובכל מקום שישנו היתר הוא ולפיכך שייך לומר

שם סלק אבל התם דמינו עצמו מוטא מחמת מגע מים טמאים אין שייך לומר סלק: **וְכִי** תימא אין בגידין בנ"ט. לפי זה היה יכול להקשות ממתינתין דמאי קאמר ר' יהודה והלא מבני יעקב נאסר ועדיין צהמה טמאה מותרת להן דמשמע דמטעם זה יש לחול איסור גיד לאיסור טומאה כמו שפירש בצמון צמסקנא ואמר דיקא נמי דקתני כו' וכן היה יכול להקשות למאי דבעי מעיקרא למימר דטעמא דר' יהודה משום דאיסור חל על איסור בכל מקום וגראה להרב רבינו שמואל דינ ליישב דס"ד דר' יהודה דטעמא דת"כ כר' שמעון דצסקנן משום מי שגידו אסור ובצרו מותר יא' כו' ולהכי פריך ר' יהודה והלא אף לבני יעקב נאסר ועדיין צהמה טמאה צסרה מותרת: **אֲבָל** בטמאה נוהג. היה יכול להקשות דאמרינן צפרק צהמה המקשה (נעיל דף עה). הפילה נפל חלבו כחלב היה דחדשים קא גרמי לה אלא עדיפא מניה פריך דאיכא למ"ד התם דאסור דאירא גרים וצהמה טמאה כאירא דמיא כיון דלא שייך צה כל צהמה תאכלו ועוד יש לומר דילמא שאני חלב דרחתנא אמר כל חלב שור או כצב או עז ואין זה קרוי שור וכצב ועז אבל גיד אסר הכתוב כל מקום שישנו על הקץ:

גיד הנשה פרק שביעי חולין

אפילו תימא צנלא קדם וסלקו. ולא מיתסרי שאר חתיכות אלא משום חתיכת היתר קמיימא: **דלל מין ומינו**. כגון נבלה ושחוטא: **ודצר אחר**. כגון מצלין ורוטב מינו דהיתר אינו מצטלו לאיסור ולא מוסיפו אלא סלקהו כמי שאינו צקדרה זו וגשאריו הנבלה והרוטב

וצטלה נבלה צרוטב וצקיפה. הלכך נתנה טעם צראשונה תחלה צעוד שאל רצה הרוטב עליה ואח"כ נתן מים וקיפה וחתיכות נתוספה חתיכה ראשונה על הנבלה ואוסרת הכל מפני שהן מינה ולא מלו חתיכות לבטלה ואע"פ שיש צהן יותר מששים והרוטב לצדו אין צו כדי לבטל שניהם: **במתני'** ואינו נוהג צטמאה. שאם אכל גיד הנשה של טמאה למ"ד יש צגידין טעם לוקה משום טמאה ולא משום גיד ולמ"ד אין טעם צגידין פטור מכלום דצטהורה עץ הוא והתורה חייבה עליו אבל צטמאה אינו נוהג: **מצני יעקב נאסר**. דכתיב (צראשית לב) על כן וגו' ועדיין טמאה מותרת להן עד מתן תורה: **אמרו** לו. פסוק זה שהסירו עליו צסיני נאמר ועד סיני לא הזהירו אלא שנכתב צמקומו לאחר שנאמר צסיני וכתב וסידר משה את התורה כתב המקרא הזה על המעשה על כן הזהירו צני ישראל אחרי כן שלא יאכלו גיד: **גב' איסור חל על איסור**. דקא ס"ד משום טומאה ומשום גיד קמחייב ליה: ה"ג יוכל סהא נבלה עוף טמא **טמא צבים הצלופה ס"ל (כו') נבלה וטרפה לא יאכל לטמאה צה**. מפני שהיא מטמא צאכילה זו וצנבלת עוף מיתוסק צת"כ(י) וצמסכת דה (דף צב:) והכא ה"ק יוכל אף צבלת עוף טמא צמשמע ת"ל נבלה וטרפה לא יאכל לטמאה מי שאיסורו משום צל תאכל נבלה אני אומר קך שמתמא צה יא' זה שאינו אסור משום נבלה אלא משום עוף טמא. ומדקאמר אין איסורו משום נבלה אלמא סבירא ליה לא אחיא איסור נבלה (י) וחילל לאיסור טמאה: **וכי תימא קסבר אין צגידין צנ"ט**. ואין כאן איסור טומאה אלא איסור גיד: **ור"ש פוטר**. לגמרי משמע ולקמיה"ו מפרש טעמא: ה"ג **לעולם קסבר יש צגידין צנוטן טעם וקסבר נוהג צשיל דאיסור גיד ואיסור טמאה כו'**. משעת יצירת ולד חלו שניהם לפיכך חייב לעולם על שניהם:

אינו נוהג צשיל. ועל כרחך איסור טומאה חל על השליל שהרי כל יצירתו טומאה ואיסור גיד אינו חל עד שזולד והיכי חייל לאיסור טומאה: **כל צצהמה**. ואפילו חלצו וגידו דמהאי קרא נפקא לן היתר שליל צשחיתות האם צפרק צהמה המקשה (נעיל טז.). **הנוזר מנגח**. אם האהיל עליהם נטמא מרו דכתיב (צמדבר ו) והימים הראשונים יפלו ומנגלח וחוזר ומונה דכתיב [שם] וגלח ראשו ציום טהרתו: **שלא נתקשרו**. דליכא עדיין כזית צצר צכוליה וכיון דלתייה שלם טמאם צאהל. אלמא תחלה נוזרין אצרים קודם לגידין וש"מ שם טומאה קדים חייל עלייהו: ומשני **אע"ג דאיסור טומאה קדים אסי איסור גיד וחילל עליה שכן**. איסור חמור הוא ויש צו כח לחול על אחרים ומהו חומרו שנוהג צצני נח לר' יהודה כדתנן והלא מבני יעקב כו': **דיקא נמי**. דטעמא דרבי יהודה משום האי טעמא הוא מדילין מבני יעקב דקודם מתן תורה צני נח הוו: ה"ג

לפי זה היה יכול **וְכִי** תימא אין בגידין בנ"ט. לפי זה היה יכול להקשות ממתינתין דמאי קאמר ר' יהודה והלא מבני יעקב נאסר ועדיין צהמה טמאה מותרת להן דמשמע דמטעם זה יש לחול איסור גיד לאיסור טומאה כמו שפירש בצמון צמסקנא ואמר דיקא נמי דקתני כו' וכן היה יכול להקשות למאי דבעי מעיקרא למימר דטעמא דר' יהודה משום דאיסור חל על איסור בכל מקום וגראה להרב רבינו שמואל דינ ליישב דס"ד דר' יהודה דטעמא דת"כ כר' שמעון דצסקנן משום מי שגידו אסור ובצרו מותר יא' כו' ולהכי פריך ר' יהודה והלא אף לבני יעקב נאסר ועדיין צהמה טמאה צסרה מותרת: **אֲבָל** בטמאה נוהג. היה יכול להקשות דאמרינן צפרק צהמה המקשה (נעיל דף עה). הפילה נפל חלבו כחלב היה דחדשים קא גרמי לה אלא עדיפא מניה פריך דאיכא למ"ד התם דאסור דאירא גרים וצהמה טמאה כאירא דמיא כיון דלא שייך צה כל צהמה תאכלו ועוד יש לומר דילמא שאני חלב דרחתנא אמר כל חלב שור או כצב או עז ואין זה קרוי שור וכצב ועז אבל גיד אסר הכתוב כל מקום שישנו על הקץ: ורבי

מסורת הש"ס

- (א) לקמן קה. מנחות כג., (ב) [נחמים טז:] מה מצו: ע"ש, (ג) [נפחים כב.], (ד) [נעיל פט.], (ה) ג"ו [נעיל פט: מיר מט.], (ו) [נעיל ז. לקמן קב.], (ז) פסחים כב., (ח) [אמור פרשה ד'], (ט) עיין רש"ל ורש"א, (י) [דף קא.], (יא) [ד"ה רואין].

גזיון הש"ס

תוס' ד"ה (בב"א) בשקדס וכו' יסבור אפשר להוציאו פוטר. ק"ל הא מרא דהאי שמתא עז"י הוא ר"י דסבר צמפורש דאפשר לטוחטו אסור:

הגהות הב"ח

(א) תור"ח (צב"א) בשקדס וכו' ראשון נעשה איסור ונעשה נסך כל"ל ומינת יין נמחק: (ב) ד"ה סלק וכו' ואי רוצא יר צציר נבל:

הגהות מהר"י

[א] תור"ח (מעבד דף) בשקדס וכו' אפילו נפלו המים לבסוף יסבור אפשר לטוחטו מותר. י"ב סי' צאיסור משהו יסבור דאפשר לטוחטו מותר כמו שמתיר צזה לענין דלא אמרינן חתי"כ קי היה ממיר גם אותה חתיכה ועיין לקמן קה ע"א רב ור"ח ור' יוחנן וכו' ועיין עז"י עג ע"ב וצמוס ד"ה חוקיה וכו' ודו"ק:

מוסף רש"י

ובל מין ומינו ודבר אחר. שטם מינו, כלומר מין דאיסור שמתערב עם מינו ובשאינו מית דהיתר, סלק את מינו. דהיתר כמי שאינו, שאינו מועיל לא לבטלו לאיסור, דמין צמית לא צטיל, ולא מוספת הוא נוסף עליו להיות שניהם איסור ולא יוכל מין האסר לרבות עליו ולבטלו, אלא סלקהו כאילו אינו כאן וירבה שאינו מית של היתר על האיסור ויצטלו (קמון קח). האוכל גיד הנשה כו' ור"ש פוטר. לגמרי, מצהמה טמאה פטור דקסבר אין צגידין צנוטן טעם צצר, ומגיד נמי פטור דכי אהריה רחתנא אגיד היכא דצברה מותר, דהיינו צהמה טהורה, דהכי משמע גיד לא תאכל הא צצר אכול, אבל טמאה לא האריר על גידה (פסחים כב.). נוהג בשליל. כן תעשה חי הנמלא צצהמה, ודחלבו. של שליל מותר (נעיל טז.). על אלו טומאות הגדיר מגלח. אם נטמא לאחר צמנה מקחצ מיריות סותר כל מה צמנה ומגלח וחוזר ומתחיל ומונה, כדכתיב (צמדבר ו) והימים הראשונים יפלו (נעיל טז.). על המת כו'. אבל לא על שאר טומאות, כגון נבלה ושרץ, דמת כתיב צפרשה וכי ימות מת עליו (שם). לנפיל. סתלו קיים ועדיין לא נתקשו איברי צגידין, שהרי כל איבריו שזרים ועדיין אין עליו כזית צצר (שם).